

Tegloven

(Butterup / 1973)

'*Butterup er bare sand!*' (citater), men ned mod Løvenborg fandtes der ler i undergrunden, og her etableredes i længst forsvunden tid teglbrænderier, hvorom jordfund vidner, når man graver ud til huse o.lign.

Tempelvej

(Arnakke / 1973)

Blind vej der via Tempelhuse ender næsten ved Tempelkrogens vand. Herfra er der sti-forbindelse til Tjebberup (8 km) og Holbæk (14 km).

Den anden retning via Arnakke og Campingpladsen fører til Roskilde. Stien er en af de seks etaper i den samlede 'Fjordsti', der skal kunne bringe gående / cyklende rundt om Isefjord - Roskilde Fjord komplekset. Den endelige rute vil blive ca. 375 km, samlet af seks etaper.

Få et kort på turistbureauet eller biblioteket. Historien bag navnene med '*Tempel*—' skal efter lokal overlevering søges omkring reformationen. Altså ikke 'ældre tid'. Der har jo ikke i Danmark været tradition for '*Templer*'. Her har vi haft vi'er (hedenske helligdomme). Men Chr. III (1503-59) skulle have været så ihærdig med at få folket på rette vej efter reformationen (1536), at gruppen af katolikker flygtede til sikre steder. Et sådant sted var her med skov helt til stranden og her opførte denne gruppe så et kapel / bedehus, der senere – da der blev fundet spor efter byggeri – i daglig tale blev omtalt som *Templet*.

(Se *Fjordstien*).

Ternevej

(Holbæk vest / 1918)

'Fuglekvarteret' (i folkemunde 'Pipkvarteret') Et lille trekantsforløb som sidevej på Kalundborgvej: Terne, Måge og Vibe. Den sidste kunne nok være valgt med større omtanke, familieskabet taget i betragtning.

Terne og Måge er nære slægtninge. Ternen skiller sig ud i 'Måge-flokken' omkring færgen ved sin kløftede hale og sine lange, spidse vinger. Den er styrtdykker og reelt altid på

vingerne. Når den skal hvile, sker det under svævning, aldrig vuggende på 'bølgen den blå'. Havternen er mødt 300 km fra land og må være et oplagt emne til retningsstudium.

Den er *dansk* – selv om den er trækfugl. Kendt fra stenalderfund. Og navnet må henhøre til lydefterlignende ord, der efterfølgende har givet slægtsnavnet 'sterna'. Godt at vejen ligger i 'Pipkvarteret'. Havde vejen været sidevej til Husholdningsskolen, kunne navnet måske være udlagt som det gamle navn for en 'tjenestepige' – normalt hos en dame af fornem stand.

Th. Bartholins Have

(Ny Hagested / 2004)

Thomas Bartholin (1616-1680) opr. teolog, så læge, astronom, professor, forsker, højesteretsdommer, men også herremand, idet han ejede *Hagested Gård* (købt 1663 af Henrik Thott), hvortil han trak sig tilbage pga. svagelighed. Gården brændte 1670 (og hele Hagested) og dermed hans bibliotek. Derefter blev han kgl. livlæge og var flere gange rektor for Kbh.'s universitet.

Han var søn af Caspar B., der var en højt anset mediciner, og han var bror til Rasmus B., der som fysiker påviste lysets dobbeltbrydning.

Han selv var meget anset – også i udlandet – og regnes for sin tids største anatom, og han udgav den første danske bog herom. Han opdagede og beskrev lymfekarsystemet (1651) m.m., og han stod bag medicinforordningen 1672.

Gruntvigs ord om '*regn på præsten*' og '*dryp på degnen*' passer også her. Altså: Thomas B. og Hagested Gård hører sammen. Hagested Gård og Ny Hagestedgård (udstykningsen) hører sammen. Ergo - - -.

Thorskær

(Tjebberup / 1973)

Kun konstatering – ikke forklaring.

'Kjæret' ligger i den nybyggede seniorlandsby. Det er et mosehul / vandhul, hvor '*Thor*' fortaber sig.

Om navnet knytter sig til en bestemt lokal person må stå hen (Tjebberups 'rigtig gamle' smed har været foreslået, men - - -).

Andre vandhuller i området har personnavne knyttet til sig som f.eks. 'Helgas det sørgelige (vand)hul'.

Tanken om tordengudens medvirken kan godt afskrives.

Thorsvej

(Holbæk vest /)
'Gudekvarteret'.

Efter traditionen er Thor søn af Odin (og Frigg) og han er gift med Sif den guldhårede. Han har mange andre navne som 'Asathor', den berømteste as (efter Odin), 'Agethor' med henvisning til hans 'bulderkørsel' med kærren og de to bukke, 'Ildkøreren', 'Rødsæg' m.fl. Meget nævnes, når talen falder på ham: hans bolig *Bilskirner* i *Trudvang* med 540 rum, hans hammer 'Mjølner', hans bælte, hans gedebukke, Midgårdsormen, Loke osv.

Også en ugedag fik han: *torsdag* og i gammel tid '*thormåned*' marts. Men! Måske var Thor og Tyr engang de største (og første). Tyr gav os ugedagen tirsdag. Og så er Odin kommet og har mast sig frem, men lad blot forskerne lege her og lad asatroen/folketroen leve.

Se *Lokesvej*, *Odinsvej*.

Tidemandsvvej

(Bymidte / 1902)

William Richard Tidemand (1832-1916), købmand, anden ejer af 'Seidelin, Tidemand, Reffs' manufakturhandel, grundlagt 1843. Alle 3 har deres vej i byen. Firmaet blev videreført efter Reffs af Burche og alle 4 navne står endnu på facaden Ahlgade 41.

Tidemand overtog forretningen 1855 og byggede året efter den anseelige ejendom, der kendes i dag. Firmaet var en af de største manufakturhandlere i provinsen.

Han sad i byrådet 1873-90, var medstifter og bestyrelsesmedlem i 'Dampmøllen', fortaler for jernbane til Holbæk, tilbød grund til ny skole, skænkede grund + 4000 kr. til en ny graverbolig m.m.m. En meget driftig og godgørende mand for byen.

Han forlod Holbæk 1894 (solgte til Reffs), men glemte ikke byen.

Som grosserer og etatsråd skænkede han og hans hustru i 1897 et 11 tdr. land stort areal til et parkanlæg. Gavebrevet indeholdt nogle betingelser, der også respekteres i dag.

En borgerindsamling skaffede 20.000 kr. til at dække anlægsudgifterne og St. Hansdag 1898 indviedes parken og fik navnet '*Strandparken*'. (Anlægsgartner O. Høegh-Hansen). Giverens inspiration havde været Fr.berg Have og Søndermarken i København.

Året efter skænkede hans forgænger i forretningen, etatsråd Seidelin 8.000 kr. til en '*pavillon*', der blev opført 1900 for 13.000 kr. (ark. Vilh. Fischer, der 1897 havde bygget den nuværende Realskole og 1911 blev det ham, der skulle bygge byens nye Rådhus).

Se *Rådhuspladsen*.

Lige inden for *Strandparken*'s smedejernslåge blev der 1923 anlagt et nydeligt anlæg og rejst en mindstøtte på 25 årsdagen for indvielsen. Er specielt nævnt på frisen i Byrådssalen.

'*Etatsråd*' var en titel i 3. rangklasse. Afskaffet 1909.

Om Centralskolen / Østre Skole se *Skolegade*.

Timianvej

(Holbæk øst / 1966)

Bogstavet **T** i 'Blomsterkvarteret'.

Gule ærter/suppevisk er vel ord, der melder sig, når denne krydderurt nævnes. Bladenes 'olie' giver den specielle smag.

Naturligvis har den også været en del af de folkelige lægemidler, og 'olien' indgår i dag i kighostesaft for børn.

Ordet stammer fra græsk og dækker begrebet '*røgelse*' – men hvorfor?

Vejnavnet er lidt udtyndet i forhold til grundtanken med et *blomster* kvarter. **T**agetes eller **Tulipan** havde passet bedre.

Tjebberupparken

(Tjebberup / 1972)

Tjebberupvej

(Tjebberup / 1970)

Tre landsbyer lå på stribe nær skovene: Dragerup, Tjebberup, Bretved. Til Dragerup kom

man enten ad Nordre Dragerupvej og langs stranden eller ad Dragerupvej (nu Munkholmvej) via Tjebberup Skole, hvor vejen drejer stik nord.

Fra Vej-y'et ved skolen fortsatte vejen mod øst til landsbyen Tjebberup, hvorfra den førte mod syd til Bretved (i dag Bredetved). Stort set eksisterende vejforløb i dag.

Over for udmundingen i Munkholmvej (på dennes sydside) ligger et hus 'Møllebo', der har været en del af den lokale, højtliggende mølle. Dengang lå den i svinget på Dragerupvej – faktisk lige i sogneskillet.

Tjebberup landsby hørte under Eriksholm og bestod af 3 gårde og 13 huse plus et hus 14: Skovfogedboligen.

Stavemåden har vekslet en del i tidens løb, men oprindeligt er det en *torp*-landsby, altså et udflyttersted, hvor endelsen efterhånden skifter til *-rup*. Forleddet knytter sig til manden, der flyttede ud. Manden her hed 'Tibbo' (en kortform af Tibiorn / Tidbiørn).

1499 Teberrop – 1525 Thiæberop –

1771 Tebberup – 1793 (kort) Tiepperup.

-pp- formen holdt sig op i 1900-tallet.

Fra den østlige ende af vejen kan man fortsætte ad 'Fiskerstien' (se denne) til Bredetved Strand. Stien udgår fra det 'gamle Missionshus' – men hvilken mission har der været tale om?

Huset er fra 1902, bygget i cement og dengang med rundbuede vinduer og dør. Det har kun indeholdt et stort (7 x 10 m) højloftet rum med en skriftordsfrise 'helt oppe' (ca. 3 m).

'Missionæren' boede privat i et nabohus.

Tjørne Allé

(Holbæk øst /)

Lille 'trækvarter'.

Tidligere havekoloniområde 'Munkholm'.

Sig 'tjørn' og syng umiddelbart: 'så voksed' op en tjørnehæk' og få straks et billede på nethinden: 'noget uigennemtrængeligt med torne'. 'Tjørnen' findes både som busk og som træ i anseelige størrelser og med et smukt blomsterflor i forårstiden – både i skikkelse af *hvidtjørn* og *rødtjørn*.

Tjørn og *tor* er navnemæssigt beslægtet. I udlandet findes arter med torne, der kan være 10-12 cm lange. Herhjemme knap så store, men forsvarsværket virker. Prøver man at forcere, får udtrykket 'en tornet vej' sin rette betydning.

Et enkelt 'stik' og man bør måske revidere sin opførsel, hvis man er 'en torn i øjet på nogen'.

'Kristtjørnen' kendes nok bedre som *kristtorn* med henvisning til Kristus tornekrone.

Tornskaden spidder sine byttedyr på tornene og det må nok føles som den pinsel, der mærkes, når man bliver trådt på sin 'ligtorn' (*lig* = legeme).

Den gulblomstrende berberis må nævnes i denne sammenhæng. Der skal mange pincetter til, hvis der skal renses for torne efter et fald i et sådant bed.

Tjørnedevej

(Algestrup / 1972)

Vejen fra Gl. Skovvej mod syd til en 'liden boplads' i en tilstødende kommune.

1370 hed landsbyen Thyrnethweth. Grundbetydningen i '-thweth' er noget 'afhugget', noget 'ryddet' – altså en 'fældet skov', en 'rydning'. Datering fra omkring vikingetiden.

1555 findes formen 'Thyrnetved' og 1600-tallet 'Tjørnetved', så nu er betydningen klar: 'Rydningen i eller ved tjørnekraattet'. Åbenbart et anseeligt krat siden der er hugget i eller om det. Det havde måske været lettere at gå helt uden om kraattet og finde et bedre 'sted'.

Tjørnegården

(Holbæk syd / 1996)

Endnu ikke anlagt.

Romantiseret navn i 'Bernths Have'-kvarteret. Ingen relation til en bondegård.

Tjørnerenden

(Kisserup Strand /)

'Sommerhusområde'.

En rende er en lang, smal fordybning, hvori der løber 'noget' – det man på godt dansk kalder en grøft.

Tjørnevej

(Hørby /)

Hvorfor mon 'tjørn' midt i et frugtkvarter?

To-Bjerg

(Tobjerg / 1991)

'Sommerhusområde'.

Udstykning (1960'erne) fra 'Tobjerggaarden', der har navn efter højdedraget 'Tobjerg' (18 m), men gården ligger ved 'Dragehøj'.

Tidligere var udstykningen benævnt 'Tobjerg Sommerland', men efter forlystelesområderne med samme efternavn blev markedsført, ændredes navnet til 'To-bindestreg-Bjerg', hvilket bragte forstyrrelse i det statslige navne-register.

Tobjergstien

(Toberg / 1973)

'Sommerhusområde'.

Fører fra To-Bjerg udstykningen ned til Lamme-fjorden.

Motorkørsel forbudt.

Tobjergvej

(ca. Uglerup - Tobjerg / 1972)

Vejen fører mod nord fra vejen, der forbinder Kastrup og Uglerup. Den løber næsten parallelt med 'Sørenden', der løber gennem Uglerup Enghave fra sit udspring ved Uglerup Huse.

Fra gammel tid kaldet 'Udflyttervejen' helt i overensstemmelse med de 'mange' ejendomme, der 'flyttedes ud' i området.

Toftebanke

(St. Grandløse / 1972)

I området ved 'Kongstrup' opererer man ikke med 'bakker', men med 'banker': Hovbanke. Sandbanke.

Holbækegnsmæssigt er en 'bakke' en forhøjning/skråning i landterrænet, mens en 'banke' er knyttet til søterrænet, altså en forhøjning på havbunden, f.eks. en 'sandbanke'.

'Banke' kan dog også bruges poetisk på land, ligesom skyer og tåge optræder i '-banker'.

'Toft' er normalt en grund knyttet til en bygning = 'et afpasset område'.

Før landboreformerne (slutningen af 1700-tallet) regnedes 'toften' som området med bygninger, mødding, (kål)have og vænge. Jo større 'toft', jo større tildelt markareal. Men hvorfor 'Tofte' og 'Banke' i navnet her? Vejen er blind og ender som markvej.

Tofthøjvej

Tofthøjvænget

(Orø, Kanehøj /)

'Sommerhusområde'.

Udstykning fra 'Tofthøjgård', men som ved 'Toftebanke': hvorfor denne brug af 'toft' til en gård ude i terrænet.

Men måske gemmer forklaringen sig i en tidligere form 'tompt' / i dag 'tomt', der betegner *bosted* / byggegrund.

Tokkerengen

(Kisserup Strand /)

'Sommerhusområde' ved Kisserup Hage.

På ældre kort ses området tydeligt som et vådt engområde og benævnt 'tokkren' – et område 'der næppe var at regne'.

Gammeldansk har formen *thokki/thucki*, som beskriver noget, der 'tillægges efter skøn'.

Når 'jorden' i ældre tid blev opmålt, 'rebedes' den. Oprindeligt ved hjælp af et reb, der senere blev udskiftet med 'landmålerkæden', 25 alen lang, leddelt à 1 fod, i alt 50 led. (Se et eksemplar på 'Museet for Holbæk og Omegn').

'Tokker-området' var et jordstykke uden for landsbyens 'rebede' jord – ikke værd at regne, af ringe beskaffenhed – f.eks. som dette (meget) våde engstykke.

Tornehagen

(Bognæs / 1972)

'Sommerhusområde'.

Det sidste stykke vej ud til det sydligste punkt på Bognæs --- og en del rosenkrat.

Før som nu: mange vilde roser – og som det altid har lydt: ingen roser uden *torne*.

'Hage': et lille fremspring på kysten

'Næs' : en lille halvø

Tornholmvej

(Orø, Bybjerg Strand /)

'Sommerhusområde'.

En lille halvø – et lille næs – på Orø's sydside, vest for 'skibsbroen'.

1496-kortet benævner det '*Taaneholm*', senere kaldes det '*Taarnholm*', men uden relation til 'taarn'.

'*Holm*' forbindes mest med en lille (ofte ubeboet) ø, men kan også beskrive – som her – et *lavt engområde*.

Hvis '*Torn*' er '*Thorn*' betyder det '*tjørn*', hvilket synes lidt mærkværdigt på dette sted – ikke en gang ved 'holmens fod' er der mulighed for den slags bevoksning, da hele sydveststrækningen har været '*lav eng*'.

Men på Caspar Wessels kort fra 1771 ses det tydeligt, at der er tale om en ø, en holm:

'*Taarnholm*'. Altså, aflejringer har gjort holmen landfast. (Se kortet i kortafsnittet).

Caspar Wessel (1745-1818) var bror til Johan Herman Wessel (se hans vej).

Han var matematiker og en af den tids dygtigste landmålere og hans afhandling i 1797 var epokegørende - desværre først 100 år efter, men det er en anden historie.

Torvestræde

(Bymidte / 1924)

Det skulle vel ikke være svært! Strædet fra Torvets midte har jo 'altid' været der!

På Fr. V's Atlas (1750) benævnes det 'Sostræde' (og NB 'Søstræde' hedder 'Søstræde'). Men på Krügers kort 1794 hedder strædet 'Vimmelskaftet' og bliver altså betragtet som en '*slippe*' (en smal gyde/smøge) ned til det østvestgående 'rigtige Vimmelskaft'.

På bykortet 1859, Traps kort 1870 og på 1896 kortet er det navnløst. Først i et byrådsreferat 1924 kommer strædet på dagsordenen: '- hvilket Stræde, *der vistnok ikke har noget Navn*, men betegnes med Vimmelskaftet, hvilket man kun bør anvende på Tværgaden'.

'Torvestræde' vedtages.

Tranevej

(Holbæk vest / 1926)

'Fuglekvarteret' (i folkemunde 'Pipkvarteret')

Er nabovej til 'Hejrevej', men de 2 fugle er ikke i familie, selv om et hurtigt blik skulle tro det, så 'Storkevej' havde været et naturlige valg end 'Tranevej'.

Tranen er i dag en sjælden gæst, men har tidligere præget f.eks. mosebilledet. Nu overflyver tranerne kun landet i kileform, med strakte halse og med skiftende frontflyver.

De er meget forsigtige og sky fugle, der udstiller vagtposter, når der fourageres.

Tranens skrig er som trompetstød, '*den der skriger høst*', hvilket skulle være oprindelsen til navnet, der oprindeligt har været '*Krane*'.

(En '*kran*' har for øvrigt fået sit navn pga. ligheden med fuglens statur).

Det er en anseelig fugl med adstadig fremfærd – undtagen i forbindelse med parringsritualet, hvor den er meget aktiv med spring og buk.

Denne '*tranedans*' er indgået i vort sprogbrug. Peder Syv angiver i sine ordsprog

(1680'erne): '*hvad skal spurve i tranedans, deres ben er så stakkede*' og Hostrup har

skrevet studenterkomedien '*En spurv i tranedans*' (1840'erne). Altså: her hører du ikke hjemme.

Oxycoccus Quadripetalis eller bare – palustris er af de fleste bedre kendt under navnet 'tranebær'.

Trehøjvænge

(Løserup Strand / 1979)

'Sommerhusområde'.

I hakket ved 'Dalerne' – skoven før Hønselhalsen – ligger 3 kæmpehøje (FM) på stribe i en højde af 37-44 m, og det må være dem, der har inspireret til vejnavnet her et par km mod nord.

Trudsvej

(Holbæk vest /)

'Gudekvarteret'.

Hvorfor Thors datter Trud pludseligt skal på gudebanen må stå hen, men nu er hun her – et stykke fra sin far og helt uden sin mor.

Thor fik 2 børn med *Sif*: datteren *Trud*, hvis navn er dannet af 'styrke' og sønnen *Modi*, hvis navn er dannet af 'mod'.

Thor's hjemsted hedder *Trudvang* (eller *Trudheim*).

Se *Thorsvej*.

Trælastvej

(Audebo /)

Atter et eksempel på mangel af konsekvens. Tidligere hed vejen '*Trollevej*' efter et hus: Trollehuset bygget af måske den første på vejen: familien Trolle.

Så kom en trælast. Ejeren ønskede det navn på skiltet. Trælasten er nu væk – og familien Trolle med hus er glemt – og også trælasten for den sags skyld.

Trønninge Allé

Trønningevej

(Ny Hagested /)

Ikke alle veje fører til Trønninge, men '-*Alléen*' og '-*vejen*' gør. '-*Alléen*' fra syd – fra Løvenborg – og '-*vejen*' fra nord – fra Kalundborgvejen.

1344 Trynninge af *tryne* (et fremspring) mens -*inge* måske henviser til personerne på stedet, '*stedet ved fremspringet*' eller '*beboerne på fremspringet*'. Men hvilket fremspring?

Her skal tiden og ikke mindst datidens terræn 'skrues tilbage'. Landsbyen 'isoleret' i trekantspidsen mellem *Gislinge Aa* og *Tudse Aa*. Som om det gjorde noget – men det gjorde det. Vand er nu en gang vand.

Tusebjerg

(Tuse / 1972)

Var vejen 'blind' før, så bliver den nu 'dobbeltblind', efter motorvejens overskæring. Så nu et kort stykke (med den gamle 'indkørsel') og en lang nyanlagt vej fra Kalundborgvej frem til det sidste amputerede stykke syd for motorvejen – følg med på kortet.

Langs den nye vej ligger 'Bjergene' mod nord med 2 højdepunkter på 33 og 39 m.

Herinde i 'Bjergene' ligger en skydebane, der rummer både jagtindskydning og skydeanlæg for Tuse Skytteforening, og derfor var det na-

turligt at kalde denne nye vej *Skydebanevej* (2005). Altså *Tuse Bjerg* kun det korte stykke nord for motorvejen.

Men den amputerede ende syd for motorvejen skulle jo i forbindelse med omverdenen og derfor blev den forlænget til Borupvej og fik navnet 'Bjerg'. (se denne).

Tuse Huse

(Tuse Huse / 1972)

'*Husene*' stammer fra udskiftningstiden omkring 1800. Tuse by hørte under Løvenborg Gods. Gårdene blev udflyttet meget rationelt og husmandsbrugene blev placeret i 2 'blokke', hvoraf Tuse Hus (9 stk.) er den ene – i dag yderst mod vest i Holbæk kommune, ca. hvor Kalundborgvej forlader kommunen for at blive til 'Landevej'.

Tuse Lågevej

(Tuse / 1972)

Vejen strækker sig fra Kalundborgvej til Nykøbingvejs indfletning ved Maarsø station. Der er i dag svært at forestille sig det stærkt trafikerede vej-T's lyskurve erstattet med en svinglåge – *Tudse Laage*, hvis det ellers var dér, den var.

Tidligere regnedes vejen helt til færgestedet Avdebo – Gundestrup med færgeshus / -kro på begge sider (ca. 1840). Avdebo færgeshus (senere også købmandshandel) lå på nuværende Åge Paybergs Vej (se denne) og 'resterne' brændte august 1944 inden en påtænkt restaurering.

Tuse Laagevej blev rettet ud og der blev tale om både en Gl. – (nu Åge Paybergs Vej) og en Ny Tuse Laagevej (nu Nykøbingvej) med bro over landkanalen.

Ved færgesoverfarten (1840'erne) var vejen nærmeste forbindelse mellem Holbæk og Nykøbing Sj.. Den fik status som bivej (8 alen bred / ca. 5 m) med vekslende vedligeholdelsesansvarlige. 1877 bygges dæmningen og amtet vedligeholder hele vejen i de næste 25 år, hvorefter sognene måtte overtage. 1938 bliver vejen 'Landevej' og overtages igen af amtet. Broen over Tuse å hedder Åkalvebro.

Tuse/Tudse har tidligt været et knudepunkt. Landevejen Roskilde-Kalundborg gik igennem her – ikke via Holbæk, men syd om (se Roskildevej). Tuse havde vognmandslaub længe før Holbæk. Og Tuse var herredsby. Som byen havde sine byporte, havde landsbyen sine led og hertil ofte et ledhus (et fæstehus). Disse led lå ikke tæt ved landsbyen, men i periferien, hvor 2 landsbyers arealer og veje – som her *Tuse* og *Allerup* – stødte sammen. Området var indhegnet med grøfter, ris- og stengærder for at holde eget fritgående kvæg inde og nabolandsbyens ude. Byporten skulle hindre, at hverken folk eller kvæg skulle komme uhindret ind, men var reelt også et lille toldsted. Så omfattende var det ikke ude i landsbyen. Kørende trafik måtte igennem disse led og det var ofte konen – måske børnene, der måtte klare pasningen, da manden jo var i marken. Gående kunne normalt klare passagen via en *stente*.

Der var ikke mange veje i området, så 2 måske 3 led (med ledhuse) kunne løse 'opgaven', der var et 'betroet hverv' og ofte indgik i fæsteaftalen.

Ved det 'gamle' vej-T – nu udfletningen – lå en gård, hvis navn giver mindelser: '*Laagegaarden*', men i forbindelse med vejudvidelserne blev den nedrevet.

Stente: overgang over et gærde.

Tuse Næs Vej

(Mårsø – Hørby / 1972)

Her er tale om den 'nye Tuse Næs Vej', selv om der ikke er meget forskel af forløbet i forhold til den 'gamle'.

Den nuværende begynder ved Nykøbingvejen i Mårsø og slutter – *inde* på Næsset – ved Udby-Bognæsvejkrødset.

I ældre tid hed vejstykket fra Mårsø til Hørbygård 'Strandmarksvej' og først herefter Næsvejen.

En lille rest af den 'gamle vej' findes dels som (i dag) '*Smutvej*' (se denne) og dels som det parallelle vejstykke med Tuse Områdecenter (det tidligere alderdomshjem) kaldet *Gl. Tuse Næs Vej* (se denne).

1231 kaldes området *Tuzæhæreth* = Tuse Herred. Måske har det gamle navn for Holbæk fjord '*Tuzi*' ligget til grund herfor, men måske er det bare så banalt som 'tud' med henvisning til 'Næsset', som er forklaringen: Tuzæ – Tuzi – Tusæ – Tudse – Tuse.

'*Herred*': et myndighedsområde kendt fra vikingetiden, der fremtræder selv i dag som adm. område. Lidt forskellig angivelse af herredsantallet, men 150 til 200 stk. afhængigt af, hvor stort man dengang regnede Danmark (f.eks. incl. Skåne).

Holbæk by lå i Merløse (Myærløse) Herred, mens Slottet reelt lå i Tuse (Tudse) Herred, der var/er ret stort. Senere – ved indlemmelse og vokseværk mod vest – kom Holbæk by til at ligge i begge Herreder, men en købstad er ikke administrativt underlagt et herred.

Tuse Skovvej

(Tuse / 1973)

Har tidligere lydt navnet 'Tuse Lågevej' Forvirret? Forståeligt?

Er i dag en amputeret vej (kun farbar fra vest), hvor den førhen førte fra den gamle Tudse kro (og i dag også det nye forsamlingshus) over markerne mod det dengang dér beliggende skovparti nordøst for Tuse. I dag benævnt 'Nordskov Huse'.

Retningen peger også mod skovpartiet ved '*Lille Frydenlund*' – den gang '*Tudselund*'.

Der er det besynderlige ved denne gård, at den ligger i en lille enklave i Tuse Sogn og dette lille område hører til *Hørby* sogn.

Amputationen af vejen hidrører fra motorvejsforlængelsen op mod Odsherred.

'Tudse Kro' blev flyttet til Mårsø station, da Odsherredsbanen åbnede 1899. Bygningen ligger der endnu, men der har ikke været servering siden 1910.

Tveje-Merløse

(Holbæk syd / 1975)

Her er tale om vejstykket fra 'Gl. Ringstedvej' og ind i 'kirkeområdet'.

Men så sandelig også tale om landsbyen – en lille enklave, der som 'Store Grandløse' er spærret inde af store veje.

(*Tveje*) Merløse – eller Kirke Merløse – har jo 'altid' været der, ligesom (*Store*) Merløse, der dog først i 1600-tallet fik hæftet 'store' på navnet. I det gamle 'Merløse Herred' er der 17 navne med '-løse', 17 af vore ældste landsbyer.

Merløse-navnet har i tidens løb skiftet bogstavkombinationer: 1199 *Metheløse*, 1231 *Miarløse*, *Miarlose* og herredet hed *Myærløvs Herreth*, 1320 *Myærløvsæ* og 1371 *Myætheløvsæ*.

På gammeldansk findes ordet '*miær*' med betydning, '*stenet område*' og endelsen '-løse' beskriver en '*bakkeskråning*' (måske en lysning) og sammensat skal det nok udlægges som '*den stenede græsgang*', da en skråning dengang kun kunne anvendes til græsning.

Tveje Merløse kan muligvis også hægtes på ordet '*mæthal*', der betyder '*mellem/midt*', altså '*den midterste græsgang*'.

Tveje betyder '*tvedelt*' (2 delte) og henviser til kirkens 2 kirketårne.

Besøg selv den lille underbare 1100-talskirke, bygget af en stormand (fra Hvideslægten) for at vise sin magt. Kirken, der var dødsdømt til nedrivning 1555 (efter reformationen) ved Chr. III's forordning ('Klemmebrevet') overlevede – måske efter pres fra områdets befolkning.

En sti fører videre mod syd til Omfartsvejen. Ca. midtvejs på stien står et mindekors for den engelske bombeflyver, der styrtede ned her 27. januar 1943. Det kunne have været kirkens endeligt. 100 m skiller de to steder. To engelske piloter blev dræbt og ligger begravet på kirkegården.

'*Herred*': et myndighedsområde, kendt fra vikingetiden, der fremtræder selv i dag som adm.område. Lidt forskellig angivelse af herredsantallet, men 150 til 200 stk. afhængigt af, hvor stort man dengang regnede Danmark (f.eks. incl. Skåne).

Tuse Herred var ret stort. Holbæk by lå i *Myærløvs* (Merløse) Herred. Men senere omlægning af herredsgrensene (i 1500-tallet) og Holbæks 'udvidelse' mod vest gjorde, at byen kom til at ligge i begge Herreder, men en

købstad er ikke administrativt underlagt et herred.

Tværstien

(Holbæk syv / 1981)

Lidt mere originalitet i det navnløse stiområde kunne forventes.

Ingen vil bestride, at den går 'på tværs' – men af hvad?

Tværvej

(Bymidte / 1952)

Her er der mål – i begge ender. Her er vejen, der går mellem 2 andre veje. Sværere er det ikke.

Tækkemandsvej

(Holbæk syv / 1977)

'Håndværkerkvarteret'.

'*Tækkeren*', der med sin kunnen vinder indpas både på sommerhuse og helårshuse, hvor det tidligere kun var bondegården, der blev '*tækket*'.

Materialet var/er rør eller strå med en '*mønning*' (tagryg) af halm eller lyng og med '*kragetræer*' som rygningsholdere.

- Og poplerne bag *mønningen*

de driver dybt i dønningen -

(Jeppe Aakjær, Sneflokke).

En tækketeknik, der har ændret sig. Manden, der stak ud indefra er helt overtaget af 'krumnålen' og nye teknikker. Men 'tækkebrættet' slides ligegodt 'helt ned'.

Og tænk så på, at man bør være '*tækkelig*', specielt hvis man vil '*tækkes*' én.

'Vort sprog er en underlig én'.

'*Kragetræer*' er krydslagte træstykker (helst eg), der sammenspændt to og to holder på rygningen ('*mønningen*'). Gammeldansk '*kraki*' er dels et stykke 'kroget træ' (og det er 'kragetræerne' også) og dels en træstamme med afkortede grene der kan bruges om stige. Og fluks ihukommes Viggens øgenavn til Kong Rolf pga. dennes lange kantede skikkelse: *Krake*.

'*Kragetræer*' er svært læselige bogstaver.

Tårnvang

(Holbæk øst / 1956)

'Vangkvarteret' hører til 'Bjergmarken', der var Holbæks største vang, sat til 180 høveders græsning, når der hvert 3. år var Fælled på området.

Fælleden dyrkes ikke, men bruges kun til græsning. I ordet gemmer sig både ordet 'fæ' (ko) og ordet 'land'.

Vejnavnet er lidt atypisk, idet det henviser til et tårn. Det eneste 'tårn', der kan komme på tale, er det 'nedgravede tårn' (vandreservoir), der 1924 blev anlagt / nedgravet på 'Fælled' i forbindelse med den kraftige byudvikling mod øst. Blev nedlagt 1966, da det nye vandtårn blev bygget i vestbyen.

Høveder er hornkvæg (ikke heste og får).

Vang: se ordforklaring omkr. 'jorder'.

Tåstrup Byvej

(Holbæk syd / 1985)

Tåstrup Møllevej

(Holbæk syd / 1968)

Tåstrup Stræde

(Holbæk syd /)

Tåstrup Vænge

(Holbæk syd / 1980)

Alle vejene hører til landsbyen, selv om der er sat lidt pynt på navnene. Den nuværende Gl. Tåstrupvej førte mod øst til Roskildevejen og den nuværende 'Møllevej' førte mod vest til Ringstedvejen (nu Gl. Ringstedvej), hvor også møllen lå. Det var mølleren Martin Hansen (1862-1933), der opkaldte 'Kathrinevej' i området efter sin kone.

Møllen blev ændret fra *Stubmølle* til *Hollandsk mølle* 1898 og nedrevet i begyndelsen af 1960'erne. (Om mølletyper se *Møllebrovej*). Det var meningen, at den skulle være genopført i København, men det blev ved planen.

Landsbyen ligger i dag, hvor den altid har ligget, nu blot klemt inde mellem jernbanen og Valdemar Sejrsvej.

1199 Thostetorp, 1370 Tostethorp, senere Tostrup, en *torp*-landsby, et udflyttersted.

Endelsen *-torp* er ændret til *-rup*. Det er lidt svært at se, men manden 'Tosti' har været

initiativtageren. 'Tosti' er kortform af 'Torsten'.

Stræde: snæver gade.

Vænge: se ordforklaring omkr. 'jorder'.

Tåstruphøj

(Holbæk øst / 1970)

Gården 'Taastruphøj' lå på arealet syd for Skagerakvej og øst for jernbanen ('Lergravsområdet').

I dag er arealet nord for Skagerakvej anlagt som industriområde, hvor navnet blot fortæller, at vejen er anlagt på gårdens / landsbyens jorder.

-høj kan kun forsvares med kote 21 i nordvestlige hjørne ved Gl. Tåstrupvej.